

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
sekcia posudzovania vplyvov na životné prostredie
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava

Kópia č. 1:

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Vážený pán Ján Budaj
minister životného prostredia Slovenskej republiky
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava

Kópia č. 2:

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
sekcia ochrany prírody a biodiverzity
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava

Ministerstvo životného prostredia SR Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava Podateľňa 1	
28. 10. 2022	
Evidenčné číslo: 62419	Číslo spisu:
Prílohy/listy:	Vybavuje:

E-mailom a doporučené s doručenkou

V Martine dňa 26. októbra 2022

Vec: Podnet podľa § 19 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej tiež „EIA zákon“) na určenie, že (i) úsek Vážskej cyklotrasy Varín – Nezbudská Lúčka sa bude posudzovať podľa EIA zákona a tiež (ii) všetky jednotlivé a v budúcnosti navrhované úseky Vážskej cyklotrasy na území Žilinského kraja sa budú tiež posudzovať podľa EIA zákona

Vážení,

ja, dolupodpísaný, Juraj Lipka, nar. 8.4.1974, trvale bytom Smetanova 16, 036 08 Martin – Priekopa, sa týmto svojím podnetom obraciam na Vás a na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej „Ministerstvo“) v súlade s § 19 v spojení s § 54 ods. 2 písm. g) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „EIA zákon“) a navrhujem, aby ste v súlade s § 19 ods. 6 EIA zákona rozhodli, že:

- (i) úsek Vážskej cyklotrasy (označovanej tiež ako „Vážska cyklo dopravná trasa“) Varín – Nezbudská Lúčka (ďalej „úsek Varín – Nezbudská Lúčka“) sa bude posudzovať podľa EIA zákona;
- a
- (ii) všetky jednotlivé a v budúcnosti navrhované úseky Vážskej cyklotrasy na území Žilinského kraja sa budú tiež posudzovať podľa EIA zákona.

Navrhovateľom Vážskej cyklotrasy, vrátane úseku Varín - Nezbudská Lúčka, je Žilinský samosprávny kraj (ďalej „ŽSK“).

Na Vážsku cyklotrasu v úseku Varín – Nezbudská Lúčka vydala dňa 21.12.2021 Obec Varín ako príslušný stavebný úrad rozhodnutie o umiestnení stavby č. OcuVarín-2021-681, ev.č. 7557/2021, ktoré

potvrdil Okresný úrad Žilina, odbor bytovej výstavby a politiky svojím rozhodnutím OU-ZA-OVBP2-2022/033733-002/PAV zo dňa 27.06.2022. Obidve rozhodnutia tvoria prílohy k tomuto podnetu.

Ku dňu podania tohto podnetu, t.j. k 26.10.2022, nebolo na Vážsku cyklotrasu v úseku Varín - Nezbudská Lúčka vydané žiadne stavebné povolenie.

Dovoľujem si preto navrhnúť, aby si Ministerstvo v súlade s § 19 ods. 7 EIA zákona vyžiadalo od ŽSK všetky doplňujúce informácie k úseku Varín – Nezbudská Lúčka, vrátane všetkých plánov a podkladov k územnému rozhodnutiu a k stavebnému povoleniu i dendrologický prieskum z marca 2021, rovnako ako aj doplňujúce informácie k celej Vážskej cyklotrase.

Keďže výstavba úseku Vážskej cyklotrasy Varín – Nezbudská Lúčka nie je navrhovanou činnosťou, ktorá by podliehala povinnému hodnoteniu alebo zisťovaciemu konaniu podľa prílohy č. 8 EIA zákona, je možné tento podnet podľa § 19 EIA zákona podať a začať tým príslušné správne konanie.

Úsek Varín – Nezbudská Lúčka má byť 3 m široký a má mať dĺžku 2 km.

Podľa informácií verejne dostupných na webovej stránke ŽSK www.hrajzakraj.sk má tvoriť kostru cyklistickej siete práve projekt Vážskej cyklotrasy v dĺžke 160 km, ktorá prechádza celým Žilinským krajom a prepája jeho regióny. V súčasnosti je z nej postavených približne 30 km. Župa má aktuálne rozpracovaných ďalších 44 úsekov cyklotrás v dĺžke 215 km, pričom niektoré sú súčasťou práve Vážskej cyklotrasy. Odhadované investície na tieto projekty predstavujú 60 mil. eur. Po dokončení bude celoslovenský projekt Vážska cyklotrasa merať viac ako 400 km a spájať štyri slovenské kraje.

Ako už veľmi dobre zo svojej rozhodovacej činnosti viete, na úseku Vážskej cyklotrasy Strečno – Nezbudská Lúčka - Lipovec – Vrútky má byť na 16,5 km dlhom a 3 m širokom úseku vyrúbaných 820 stromov a 3600 metrov štvorcových krovín, prevažne na pobrežných pozemkoch nadregionálneho biokoridoru Nrbk1 - rieka Váh. Dôvody nezákonnosti masívneho výrubu drevín, odstránenia trvalých trávnych porastov a výstavby tejto cyklotrasy s asfaltovo-betónovým vodonepriepustným povrchom v danom území uvádzam v inom svojom podaní. Na účely tohto podnetu možno len stručne uviesť, že je v rozpore snád' so všetkými zásadami ochrany prírody a krajiny v čase klimatickej zmeny. Predovšetkým sú však tieto navrhované zásahy na pobrežných pozemkoch rieky Váh v rozpore so základnými a súčasne záväznými zásadami ochrany prírody a krajiny vypracovanými a schválenými samotnými orgánmi prírody a krajiny v regionálnom územnom systéme ekologickej stability okresu Žilina i okresu Martin.

Aj navrhovaný úsek Varín – Nezbudská Lúčka predstavuje rovnaké riziká a podobne intenzívnu a rozsiahlu ujmu pre krajinnú scenériu a pre prírodu, ako ich predstavuje úsek Strečno – Vrútky. Aj v tomto prípade ide jednoznačne o GREENWASHINGOVÝ projekt, ktorý má potenciál úplne spochybniť ekologickosť cyklistickej dopravy na Slovensku. Súčasne však takisto prstom ukazuje na istú nemohúcnosť štátnych orgánov ochrany prírody a krajiny zastaviť túto devastáciu a usmerniť autorov tejto cyklotrasy tak, aby svoju energiu venovali skutočne ekologickým projektom, napríklad ochrane lokalít NATURA 2000 nachádzajúcich sa v Žilinskom kraji namiesto ich postupnej a systematickej devastácie.

Na preukázanie mnou uvádzaných tvrdení prikladám dendrologický prieskum z marca 2021, podľa ktorého má byť len na tomto 2 km krátkom a 3 metre širokom úseku Varín - Nezbudská Lúčka vyrúbaných neuveriteľných 111 stromov a krov s celkovou spoločenskou hodnotou takmer 130.000 EUR. Len pre úplnosť uvádzam, že na 16,5 km dlhom a tiež priemerne 3 metre širokom úseku Strečno – Vrútky má byť vyrúbaných ďalších 820 stromov a 3600 metrov štvorcových krovín so spoločenskou hodnotou približne 781.000 EUR. Celkom ide teda o predpokladanú ujmu na životnom prostredí vo výške takmer 911.000 EUR. Ak by boli vyššie uvedené úseky zrealizované, znamenalo by to výrub takmer tisíceky stromov a výrub ďalších tisícok metrov štvorcových krovín len na týchto dvoch úsekoch dlhých dohromady približne 18,5 km. Plánovaným zásahom by však krajina neprišla len o tie konkrétne stromy a kroviny, ale predovšetkým o to, čo toto spoločenstvo vytvára. To netvrdím len ja, ale priamo riaditeľ NP Malá Fatra, keď sa ako zástupca štátnej ochrany prírody vyjadroval v rámci územného konania práve k úseku Varín - Nezbudská Lúčka.

Ak by sme vyššie uvedené čísla premietli na celý zostávajúci 111,5 km dlhý úsek Vážskej cyklotrasy, vyšla by nám celková predpokladaná ujma na životnom prostredí v približnej výške od 5,5 do 7 mil. EUR. Na výstavbu tejto cyklotrasy hodlá pritom ŽSK čerpať dotácie z eurofondov.

V tejto súvislosti si však dovoľujem uviesť, že Okresný úrad Žilina, odbor výstavby a bytovej politiky vyjadril vo svojom rozhodnutí č. OU-ZA-OVBP2-2022/033733-002/PAV vydanom dňa 27.6.2022 vecne úplne nesprávny právny názor, podľa ktorého sa v prípade výstavby cyklotrasy, rovnako ako v prípade výstavby ciest podľa zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestného zákona) v znení neskorších predpisov neuskutoční výrubové konanie podľa § 47 ods. 3 ZoPaK, ale postačí len oznámenie orgánu ochrany prírody 15 pracovných dní pred plánovaným výrubom podľa § 47 ods. 9 ZoPaK, keď orgán ochrany prírody udeľuje svoj súhlas v súlade s § 47 ods. 8 a ods. 9 ZoPaK.

K tomuto nesprávnemu právnemu názoru treba uviesť tieto tri poznámky:

- (i) odbor výstavby a bytovej politiky nie je vôbec kompetentný sa k tejto právnej otázke vyjadrovať;
- (ii) ustanovenie § 47 ods. 7 ZoPaK sa v súlade s § 14 ods. 3 cestného zákona použije výhradne na oznámenie o výrube drevín rastúcich v blízkosti *už postavených ciest a teda nie ešte len budovaných ciest*;
- (iii) napokon je to však aj tak úplne irelevantné, pretože režim oznámenia podľa § 47 ods. 7 ZoPaK sa podľa § 47 ods. 10 ZoPaK neuplatní na pobrežné dreviny, na ktoré sa vzťahuje § 23 ods. 1 písm. a) vodného zákona.

Dovoľujem si však apelovať na Ministerstvo i na Okresný úrad Žilina odbor starostlivosti o životné prostredie, aby Okresný úrad Žilina, odbor výstavby a bytovej politiky usmernili a vysvetlili mu, ako sa pri výrube stromov a krov na pobrežných i nepobrežných pozemkoch v súlade so zákonom postupuje.

Na preukázanie toho, že je skutočne nevyhnutné projekt Vážskej cyklotrasy, vrátane jej úseku Varín – Nezbudská Lúčka, riadne posúdiť podľa EIA zákona, si dovoľujem odkázať na stanovisko Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky, Správy Národného parku Malá Fatra, Varín zo dňa 6.4.2021, č. NPMF/2021 poskytnuté v rámci územného konania vedeného obcou Varín ako príslušným stavebným úradom a ústiacom do vydania územného rozhodnutia.

Ako občan, pre ktorého je ochrana prírody a krajiny scenérie dôležitá, sa pýtam, prečo sa toľko času a energie venuje vypracovaniu dokumentov regionálneho územného systému ekologickej stability, ktoré majú tvoriť záväzné cestovné mapy pre navrhované činnosti v danom okrese, keď sa potom v praxi reálne neuplatňujú?

V tabuľke č. 63 nazvanej „Aktualizované biokoridory v okrese Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto“, uvedenej na str. 84 „Implementácie územných systémov ekologickej stability (ÚSES), Aktualizácia prvkov regionálneho ÚSES okresu Bytča, Žilina a Kysucké Nové Mesto“ vypracovaného v decembri 2006 SAŽP (ďalej „RÚSES Žilina, KNM a Bytča“) a schválenej Okresným úradom Žilina (viď www.sazp.sk/zivotne-prostredie/starostlivost-o-krajinu/zelena-infrastruktura/dokumenty-uses-v-sr.html) totiž patrí medzi ekostabilizačné opatrenia nadregionálneho biokoridoru Váh (i) výsadba brehových porastov a (ii) eliminácia tlaku na úplné zastavenie brehov.

Aj podľa aktuálne zverejneného a schvalovaného návrhu Regionálneho územného systému ekologickej stability okresu Žilina, ktorý má nahradiť v súčasnosti platný RÚSES Žilina, KNM a Bytča, majú byť súčasťou manažmentových opatrení na ochranu nadregionálneho biokoridoru rieky Váh, uvedených na str. 214 tieto opatrenia:

- (i) obnova brehových porastov;
- (ii) zabezpečiť prijatie opatrení na zlepšenie kvality vodného systému, minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové);
- (iii) zabrániť ďalšej regulácii vodného toku;

- (iv) zmiernovať bariérový efekt a zamedziť výstavbu nových bariér;
- (v) vykonávať pravidelnú údržbu brehovej vegetácie a koryta vodných tokov a plôch za účelom zaistenia prietochnosti;
- (vi) *zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov*, vylúčiť, resp. podstatne obmedziť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradných ekosystémov;
- (vii) zachovať prirodzený vodný tok;
- (viii) *obmedziť výstavbu na brehoch vodného toku*;
- (ix) zosúladiť rekreačné a športové aktivity vo vodných systémoch so záujmami ochrany prírody a krajiny;
- (x) zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie.

Vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je pritom podľa § 3 ods. 3 ZoPaK verejným záujmom.

Podľa § 3 ods. 1 ZoPaK je každý povinný chrániť prírodu a krajinu pred ohrozovaním, poškodzovaním a ničením a starať sa podľa svojich možností o jej zložky a prvky na účel ich zachovania a ochrany, zlepšovania stavu životného prostredia a vytvárania a udržiavania územného systému ekologickej stability.

Iste, niekto by mohol byť skeptický a vzniesť argument, že ide o príliš všeobecné právne normy s neurčitým obsahom, z ktorých nevyplýva explicitný zákaz úplného a trvalého výrubu stromov a krov na pobrežných pozemkoch rieky Váh, na ktorých má byť postavená nejaká cyklotrasa. Naopak, tieto právne normy musí napĺňať *konkrétnym významom (obsahom) v konkrétnom prípade konkrétny štátny orgán na základe povolenej správnej úvahy*.

Z môjho pohľadu však ide o jednoznačné záväzné obmedzenia, ktoré treba dodržiavať. Predovšetkým však ide o elementárne zásady ochrany vodných tokov a ich pobrežných pozemkov a porastov nachádzajúcich sa na nich. ŽSK skutočne hodlá radikálne tieto pobrežné pozemky zregulovať a z Váhu urobiť v podstate umelý plavebný kanál, bez známk pôvodnej krajinnej scenérie a posledných zvyškov nedotknutej prírody. Kam až musia veci zájsť, aby sme sa spamätali? To nám musia najprv pod nosom zmiznúť tisíce stromov na pobrežných pozemkoch, aby sme si to potom uvedomili a za ďalšie peniaze z eurofondov vypracovali manažmentové opatrenia na ekologizáciu takto zdevastovaných území?

Dendrologickým prieskumom z marca 2021 bolo pritom doložené, že zámer si vyžiada výrub celkovo 111 drevín a krov. Nepochybne treba rátať aj so zásahom do drevinovej vegetácie aj počas prevádzky cyklotrasy (pre potreby bezpečnosti ľudí pred padajúcimi suchými časťami stromov). Drevinová vegetácia tvorí *neopomenuteľnú súčasť biokoridoru*, pre mnohé chránené druhy predstavuje dôležitý úkryt. Na staré, odumierajúce stromy sú viazané druhy saproxytického hmyzu, dutinové hniezdiče i netopiere, ktorým okrem úkrytov slúži líniová zeleň ako navigačný prvok v krajine. Popadané kmene a konáre stromov presahujúce breh vytvárajú úkrytové možnosti vtákom (v tomto prípade prevažne vodným), vydre riečnej. Plánovaným zásahom teda krajina neprichádza len o 111 drevín ale predovšetkým o to, čo toto spoločenstvo vytvára (v podrobnostiach viď stanovisko Správy NP Malá Fatra).

Som presvedčený o tom, že vplyv Vážskej cyklotrasy v úseku Varín – Nezbudská Lúčka ako aj celej Vážskej cyklotrasy treba vzhľadom na predpokladané devastácie dopady týchto navrhovaných činností

na životné prostredie a potrebu skutočne tieto vplyvy riadne a odborne posúdiť a prípadne určiť konkrétne a vymáhateľné zmiernujúce opatrenia alebo podmienky v konaní podľa EIA zákona.

Súčasne som tiež z vyššie uvedených skutkových i právnych dôvodov presvedčený o tom, že v takomto konaní nebude možné súhlasiť s realizáciou tejto cyklotrasy.

Pre úplnosť uvádzam, že som dňa 12.09.2022 e-mailom na podateľňu podatelna@enviro.gov.sk a následne aj doporučené poštou podal svoj podnet podľa § 19 EIA zákona s obsahom totožným s týmto svojim podnetom zo dňa 26.10.2022.

Keďže ma k dnešnému dňu Ministerstvo nevyrozumelo o začatí príslušného správneho konania podľa § 19 EIA zákona a ani na webovej stránke www.enviroportal.sk nebola k dnešnému dňu zverejnená žiadna informácia o začatí správneho konania o mojom podnete, za účelom vylúčenia akýchkoľvek pochybností ho preto podávam ešte raz. Ak bolo príslušné správne konanie o mojom podnete zo dňa 12.09.2022 v medzičase začaté podľa § 19 EIA zákona, považujte prosím tento môj súčasný podnet zo dňa 26.10.2022 za potvrdenie môjho podnetu zo dňa 12.09.2022.

Na svojom podnete podľa § 19 EIA zákona tak aj naďalej trvám a žiadam, aby o ňom Ministerstvo rozhodlo v súlade s EIA zákonom, so správnym poriadkom a ďalšími platnými právnymi predpismi.

Dovoľujem si Vás požiadať o potvrdenie doručenia tohto môjho podnetu e-mailom na moju e-mailovú adresu Juraj.Lipka@seznam.cz alebo písomne na adresu uvedenú v záhlaví i na začiatku tohto môjho podnetu.

S úctou,



Juraj Lipka

Prílohy – všetky zaslané len elektronicky (originály všetkých dokumentov uvedených pod č. 1, 2 a 3 má k dispozícii ŽSK ako navrhovateľ):

1. dendrologický prieskum;
2. rozhodnutie obce Varín ako príslušného stavebného úradu č.s. OcuVarín-2021-681, ev. č. 7557/2021 zo dňa 21.12.2021 o umiestnení stavby „Vážska cyklodopravná trasa, úsek Varín- Nezbudská Lúčka“;
3. rozhodnutie č. OU-ZA-OVBP2-2022/033733-002/PAV vydané dňa 27.6.2022 Okresným úradom Žilina, odborom výstavby a bytovej politiky, ktorým zamietol odvolanie obce Nezbudská Lúčka ako účastníka konania a potvrdil rozhodnutie obce Varín č.s. OcuVarín-2021-681, ev. č. 7557/2021 zo dňa 21.12.2021;
4. snímok webovej stránky www.hrajzakraj.sk.